

Verkosta virtaa

Vertaisopastajan opas

**Vinkkejä vapaaehtoistyöhön laitteiden ja netin
käytön vertaisopastajana**

Tervetuloa vertaisopastajaksi!

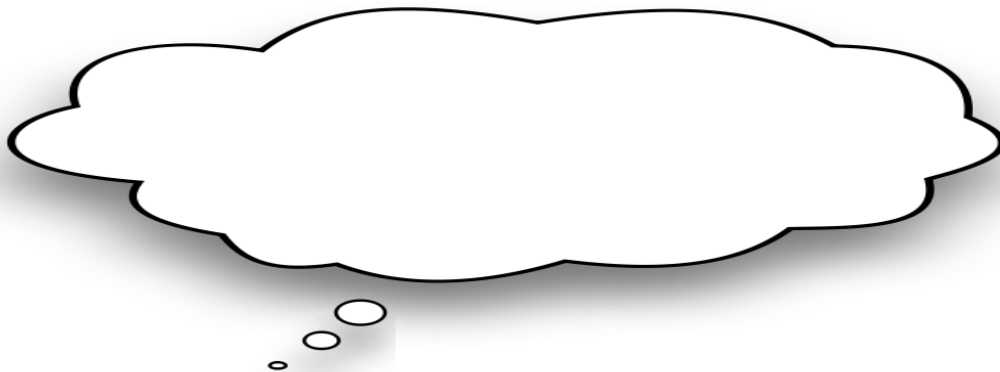
Verkosta virtaa -toiminnan vertaisopastajaksi ovat tervetulleita kaikki, joilla on jonkin verran tietotekniikan ja netin tuntemusta ja jotka haluavat auttaa muita ikääntyneitä alkuun tietoteknisissä asioissa.

Vertaisopastus on toimivaksi todettu tapa, kun halutaan saada ikääntyneitä tietotekniikan käyttäjiksi. Tietoteknistä vertaisopastusta organisoidaan ja toteutetaan eri tavoin. Verkosta virtaa -toiminnan puitteissa vertaisopastus tapahtuu vapaaehtoistyönä yleensä jossain julkisessa tilassa, kuten kirjastossa. Tavoitteena on, että ohjaus olisi aina yksilöllistä, jolloin ohjaaja pystyy keskittymään henkilökohtaisesti ohjattavan ongelmaan.

Vertaisopastajat saavat 3–4 päivän mittaisen vertaisopastajakoulutuksen, jonka jälkeen he voivat ohjata opastettavia.

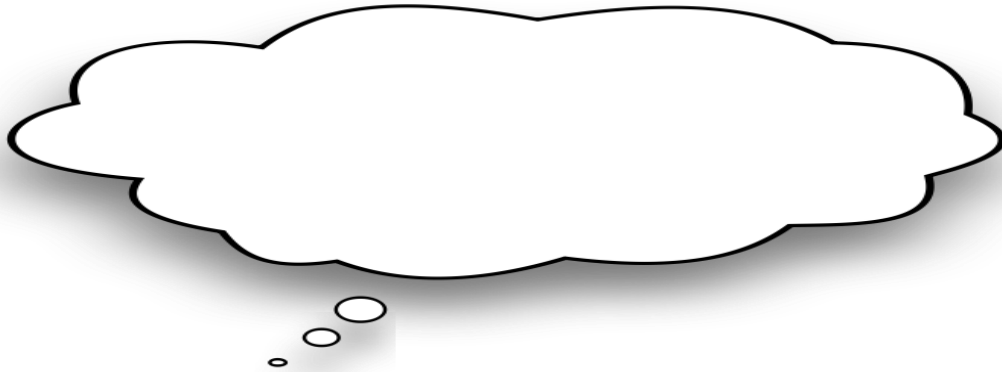
Alla on muutamia kysymyksiä, joiden avulla voit pohtia soveltuvuuttasi tietotekniikan vertaisopastajaksi. Voit kirjoittaa vastaukset muistiin itsellesi ja palata niihin tarvittaessa.

Miksi haluan toimia vertaisopastajana?

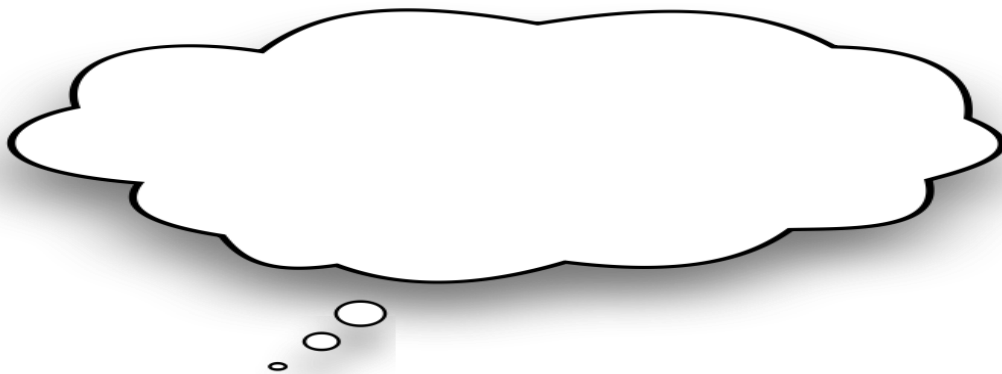

1

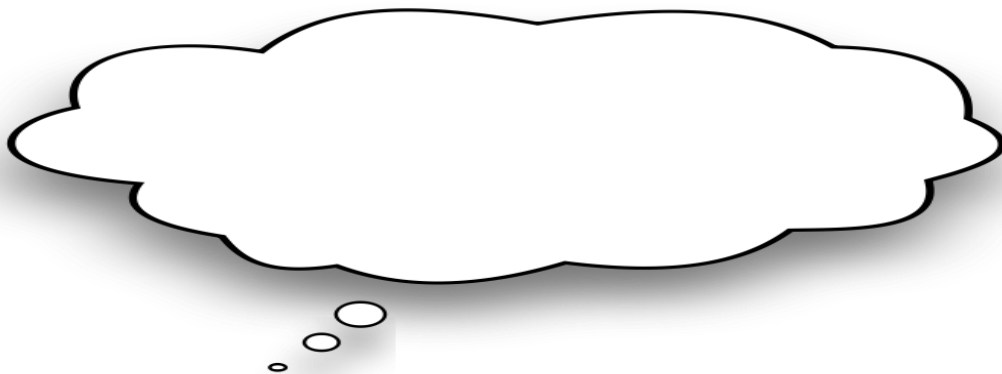
Mitä odotan vapaaehtoisena vertaisopastajana toimimisesta?

Mitkä ovat vahvuuteni tietotekniikan vertaisopastajana?

Mitkä ovat heikkouteni tietotekniikan vertaisopastajana?

Vertaisopastajalla on hyvä olla kahdenlaista osaamista. Ensinnäkin tietämystä laitteista ja sähköisistä palveluista on hyvä olla hieman, perustaidot riittävät oikein hyvin. Toiseksi vertaisopastaja hyötyy paljon ohjauksellista osaamisesta. Ohjauksellinen osaaminen on halua ja taitoa auttaa, opastaa ja ohjata aloittelijoita. Molempia opetellaan vertaisopastajakurssilla. Alla on muutamia asioita, joiden pohdiskelu voi auttaa sinua ohjauksellisten taitojen kasvattamisessa. Tarvittaessa voit tehdä itsellesi muistiinpanoja.

Tällainen on hyvä tietotekniikan vertaisopastaja:

- Hän on utelias ja haluaa oppia uusia asioita.
- Hän on halukas ohjaamaan, opastamaan ja auttamaan.
- Hän ymmärtää, että tietotekniikan opastaminen on yhdessä oppimista.
- Hän kuuntelee ja kuulee ohjattavan tarpeita.
- Hän yrittää ymmärtää ohjattavan toiveet ja tarpeet.
- Hän antaa oppijan kokeilla itse eikä tee oppijan puolesta.
- Hän osaa luoda uskoa, rohkaista, kannustaa ja motivoida.
- Hän osaa auttaa opastettavaa löytämään netistä omia mielenkiinnon kohteita.
- Hän pystyy etenemään tarpeeksi rauhallisesti ja ymmärtää, että toistoja tarvitaan.

Rauhallinen, luotettava ja kuunteleva

Sinun ei tarvitse tietää ja eikä osata kaikkea. Tärkeämpi taito on se, että pystyt neuvomaan mistä ja miten tietoa haetaan. Vertaisopastajan rooli on toimia opastajana, joka antaa opastettavalle aikaa pohtia. Vertaisopas osaa neuvoa ja auttaa eikä tee asioita opastettavan puolesta.

Kyky kuunnella on tärkeimpien taitojen joukossa. Vertaisopastajan on hyvä olla niin helposti lähestyttävä, että häneltä voi kysyä mitä tahansa. Hän osaa viestiä opastettavalle, ettei tyhmiä kysymyksiä ole olemassa. Myös vertaisopas kysyy, muttei tarjoa valmiita vastauksia. Vertaisopas ymmärtää, että opastettavien ongelmat ovat erilaisia, joskus ne ovat helppoja ja joskus ne ovat vaikeita. Lisäksi hän saa myös kieltäytyä tekemästä jotakin, hän saa sanoa myös "ei". Vaikka vertaisopas on samaa ikäluokkaa kuin ohjattava, on hänen tärkeää muistaa, että ihmiset ovat erilaisia eikä kaikki sovi kaikille.

Vertaisopastuksessa on hyvä miettiä luottamuskysymyksiä. Joissakin tietokoneen ja netin käytön vapaaehtoistyön malleissa kirjallinen sopimus laaditaan vertaisopastajan ja ohjattavan välillä. Verkosta virtaa -toiminnan vertaisopastajat allekirjoittavat perehdytyksen yhteydessä paperin "Vertaisopastajan tehtävät ja säännöt". Sen tärkein viesti on, että vertaisopastaja on vaitiolovelvollinen. Vertaisopastaja ei saa puhua opastettavan asioista tunnistettavasti ja hän pitää salassa mahdollisesti ilmitulevat henkilökohtaiset ja luottamukselliset asiat. Vertaisopas ei myöskään hoida opastettavan raha-asioita. Kokeneet vertaisopastajat painottavat usein sitä, etteivät he opastuksen aikana koske opastettavien laitteisiin ollenkaan. Tärkein syy on se, ettei aloitetta saa ottaa pois opastettavalta. Tietoturva-asiat ovat toinen syy. He suosittelevatkin, ettei opastaja koske laitteeseen kuin hätätapauksessa.

On todella hienoa, että koet ikääntyneiden hyvinvoinnin tukemisen ja tietoteknisten taitojen kasvattamisen tärkeänä asiana ja olet löytänyt mielekästä, omalle persoonallesi sopivaa vapaaehtoistoimintaa. Roolisi on auttaa tietotekniikkaa käyttämättömiä tekemään asioita, joihin he eivät vielä omatoimisesti kykene. Panoksesi on merkittävä. Muistathan, että tutkimusten mukaan vapaaehtoistoimintaan osallistuvilla eläkeläisillä on muun hyvän lisäksi parempi terveys kuin muilla samanikäisillä. Tämä koskee sekä auttajia että autettavia. Vapaaehtoistyöstä saa energiaa ja hyvää mieltä. Sen kautta voit vaikuttaa suoraan ympäröivään yhteiskuntaasi.

Tietoteknisten laitteiden ja netin käytön vapaaehtoisen vertaisopastajan muistilista

Toimintaa ennen

- Onko paikkakunnallasi jo tällaista toimintaa tai sopivia tiloja esim. kirjasto?
- Verkostoidu muiden samankaltaista vapaaehtoistyötä tekevien kanssa, jotta voitte tukea toisianne.

Toiminnan alussa

- Sovi ohjauspaikan kanssa yhteistyön periaatteista. Esimerkiksi kuinka usein, missä ja kuinka kauan tapaatte.
- Sopikaa yhteiset sisäiset säännöt. Esimerkiksi kuinka sovitte ketkä ohjaajista ovat kulloinkin paikalla.

Toimintaa ohjaavia periaatteita

- Ole huomaavainen.
- Pidä lupauksesi ja ole ajoissa paikalla.
- Anna toiminnalle aikaa, ole kärsivällinen, anna luottamukselle aikaa kasvaa.
- Etene opastettavan ehdoilla.
- Ole rauhallinen ja kiireetön. Kuuntele ja tarkenna, jos et ymmärrä.
- Kunnioita opastettavan yksityisyyttä.
- Muista vaitiolovelvollisuus näkemästäsi ja kuulemastasi.

